

Preek over zondag 42 – het achtste gebod
Schildwolde, 10 april 2016
Kees van Dusseldorp

Liturgie:

votum en groet

Ld.14:1,2,5

gebed

lezen: zondag 42

1 Kron.29:10-20

Mat.6:19-24

Ps.15

verkondiging

Ps.17:1,6,7

geloofsbelijdenis

Gz.147:1,4 [Wiekslag 1-8]

gebed

collecte

Ps.128:1,3

zegen

Gemeente van Christus,

Waar het vanmiddag over gaat, kun je hier zien op de beamer. Kijk maar even.

Je inkomsten en je uitgaven, je vermogen en je schulden, je giften, je belasting, je hypotheek, je portemonnee, je zakgeld. Het associatieverdrag met Oekraïne, de Panama-Papers en de afsluiting van Europa.

Het gaat vanmiddag over jouw geld. En ook over dat van mij trouwens.

Voor sommige mensen is er geen grotere tegenstelling denkbaar. Geloof of geld. Kerk of economie. Mijn ziel of mijn euro's. Het geestelijke of het materiele.

Voor God is dit geen tegenstelling. 'Steel niet', zegt Hij in het achtste gebod. En daarmee plaatst God zijn vlag op het terrein van geld en goed, van financiële problemen en economische vragen, van hebzucht en vrijgevigheid. Die terreinen vallen ook onder zijn beheer. Op dit terreinen blijken wij ook zondaren. Op die terreinen hebben wij ook verlossing nodig.

Niet iedereen is in dergelijke vragen even sterk geïnteresseerd. De een heeft meer gevoel voor geld en meer inzicht in financiële zaken dan de ander. De een heeft meer reden om zich zorgen te maken over het inkomen dan de ander. De een is sterker gehecht aan een stukje welvaart en luxe dan de ander. Er zijn nogal wat verschillen in onze portemonnee's. En samen zitten we vanmiddag in de kerk en laten we ons aanspreken door Gods wet, door het gebod dat onze omgang met geld en goed raakt.

We zoemen vanmiddag in op het materiele leven. Daaraan gaat één stap vooraf. Namelijk, dat jij dat materiele leven hebt meegenomen naar de kerk. Heb je geld bij je? Een pinpas? Misschien niet letterlijk. Maar je financiële situatie heb je wel bij je. Vooral als er zorgen zijn. En met economische ontwikkelingen hebben we dagelijks te maken. Ben je bereid om je geld en goed voor God te brengen? Hier vanmiddag?

'Heer, hier ben ik, met mijn geld, met mijn huis, met mijn rekeningen. Heer hier ben ik, met mijn gebondenheid aan de economie, met mijn gehechtheid aan materiele zaken, met mijn zorgen over het geld. Heer hier ben ik, met mijn verkwisting, met mijn jaloezie, met mijn zwart werk, met mijn tekort in eerlijkheid, met mijn moeite om te delen. Heer, laat uw woord in mijn leven klinken. Laat uw genade mij ook op deze punten raken en uw Geest mij veranderen. Want mijn geld is uw geld.' Dat is de insteek van vanmiddag.

Jouw geld is van God. Toch?

- **Geld stinkt**
- **Geld blinkt**
- **Geld moet rollen**

Jouw geld is van God. Geld stinkt.

'Steel niet.' Zo luidt Gods gebod. Dat lijkt vanzelfsprekend. Natuurlijk mag je niet stelen. Niets zomaar uit een winkel meenemen. Niets van een ander stiekum afpakken. Niet ergens veel meer geld voor vragen, dan het waard is. Daar is iedereen het toch wel over

eens? Inbraak en diefstal zijn voor velen een traumatische ervaring. We doen er veel aan om dat tegen te gaan. Alarmsystemen, inbraakpreventie en elektronische beveiliging van auto's. Beveiligingsdiensten in winkels en bedrijven. Ook al mag stelen niet, het komt kennelijk toch vaak voor. De politie maakt er gelukkig werk van. Fijn, dat de kerk dat ook nog een keer zegt. Dan heeft iedereen het weer eens goed gehoord.

'Steel niet.' Zoals alle geboden van Gods wet, zit daar veel meer aan vast. Als je aan dat ene touwtje van het stelen trekt, haal je een heel pakket naar boven. Niet alleen stelen, maar ook frauderen, afzetten en sjoemelen met de regels. Niet alleen de actie van diefstal, maar ook hebzucht: ik wil meer verdienen, ik wil die nieuwe TV ook hebben. Gierigheid: dit is van mij en reken maar niet dat ik het met een ander wil delen. Of verkwisting: een veel duurder auto dan eigenlijk kan, veel meer nieuwe kleren dan je aan kunt. Dit bestraft de overheid niet. Je moet zelf weten hoe je met je spullen omgaat. God verbiedt het wel. Gods gebod is niet een extra streep onder een algemeen aanvaard besef. Gods gebod gaat dieper: het raakt ook de binnenkant: hoe sta je tegenover geld en goed, welke waarde hecht je aan bezit, hoe ga je om met het bezit van je naaste.

Onze overheid zegt: 'je mag niet stelen.' En God zegt ook: 'steel niet.' Er is toch wel verschil. De overheid zegt: 'Alles wat jij hebt, dat is van jou. Jij mag zelf bepalen wat je ermee doet.' Maar God zegt: 'Alles wat jij hebt, dat is van Mij. Ik mag daarom zeggen wat jij ermee doet.'

Hebt je goed naar David geluisterd? Hij staat daar bij een enorme schat: goud en zilver dat het volk bij elkaar heeft gebracht voor de bouw van de tempel. En dan bidt hij: 'Heer, alles is van u afkomstig, en wat wij u schenken, komt uit uw hand.'

Later schrijft Paulus: 'Wij hebben niets in deze wereld meegebracht, en kunnen er ook niets uit meenemen.' En inderdaad: heb je wel eens een baby gezien die met een mapje credit-cards geboren werd? Of heb je wel eens spullen gemist na het overlijden van iemand? Het is niet van ons, maar van God. Laat dat eens tot je doordringen. Ga eens op je kamer zitten en kijk eens om je heen. Wat zie je? Je bed, je bureau, je laptop, je posters, je boeken, je kleren, je telefoon. Eigendom van God. Van Hem gekregen om van te genieten. Zo dichtbij is Hij. Daarom raakt Gods gebod ons op dit punt heel persoonlijk. Ook je omgang met geld, je gevoel voor bezit, je houding tegenover een ander.

'Steel niet.' Je komt er niet vanaf door alleen maar naar anderen te kijken. Dieven en rovers of zo. Ook jij valt onder dit gebod. Net als ik. Gods gebod ontmaskert ons als zondaren. Is de zondeval ook niet te typeren als de Grote Diefstal? De ontkenning van God als de eigenaar. De hebzucht naar meer. Wij leven als mensen die de aarde gestolen hebben. En dat is maar niet een incident. In ons hart leven hebzucht en gierigheid, bestaat de neiging tot bezitten, pronken en manipuleren. Ook in ons leven staan de christelijke deugden van tevredenheid, soberheid en vrijgevigheid onder druk. Onze maatschappij reikt ons andere idealen aan: wees ambitieus, vergeet jezelf niet en laat je kansen niet liggen. Dat zet de deur open naar ontevredenheid, egoïsme en geldzucht. Onze samenleving zet iedere consument onder de druk van een uitgekiende machine van reclame en verleiding. Het sluit aan op ons hart.. Ieder van ons wordt aangeklaagd. Geld stinkt. Het maakt het slechte in de mens zichtbaar.

Ik moet dit breder maken. Want of je nu wilt of niet, je maakt deel uit van het economische systeem van onze wereld. Je ziet hoe economische belangen vaak het grootste gewicht krijgen en het laatste woord hebben. Belangrijker dan het leven van vluchtelingen,

belangrijker vaak dan de zorg voor dieren, belangrijker dan morele waarden van eerlijkheid en overleg. In deze wereld horen wij bij de rijke en welvarende mensen. Maar of je dat nu wilt of niet: onze manier van leven gaat ten koste van anderen: armen in ontwikkelingslanden, zwakken in onze samenleving. In deze wereld is groot onrecht tussen rijk en arm. Het schrijft als je in één krant kunt lezen van vernietiging van tonnen vlees en het doordraaien van groenten en tegelijk van het sterven van mensen door hongersnood. Zeker, het ligt niet binnen je mogelijkheden om dat enorme probleem op te lossen. Tegelijk blijkt hoe de zonde zich nestelt in de mensenwereld. Ieder mens maakt vieze handen in deze wereld. Gods gaven branden in je hand.

Het gaat mij er niet om allerlei politiek-maatschappelijke en sociaal-economische uitspraken te doen. Of om conservatisme of radicalisme aan te prijzen. Het gaat mij er nog minder je een enorm schuldgevoel aan te praten, zodat je niet meer genieten durft van wat de Heer jou geeft. Het gaat mij erom, dat wij allen persoonlijk voor Gods aangezicht erkennen: 'Uw gebod stelt ons schuldig voor U, Heer. Uw ogen zien scherp. Ook in mijn hart leeft de hebzucht en de gehechtheid aan geld en goed. Ook ik schiet tekort in het helpen van anderen.' Zelfs al kunnen wij aan veel dingen niets doen, toch moet ons de belijdenis van de lippen: 'Heer, ook wij zijn verstrikt in de netten van economie en geld, van bezit en welvaart. Daardoor gaat het in deze wereld anders dan u wilt.' Geld stinkt.

Jouw geld is van God. Geld blinkt.

'He, heb jij wat geld op zak? Ik heb niks bij me, maar ik moet even geld hebben: mijn beltegoed is op, maar mijn vriend wacht nog op antwoord. Heb je 20 euro voor me. Ik geef het je morgen terug.' Je doet het, je vertrouwt je vriendin. Maar het geld krijg je niet terug, hoe vaak je er ook om vraagt. Drie maanden later komt ze weer naar je toe: 'He, ik heb weer een probleem. Heb je 20 euro voor me?' Wat denk je: zou je haar ooit nog iets voorschieten? Of nog sterker: zou je haar ooit spontaan geld geven? In haar heb je geen vertrouwen meer.

En toch doet God dat wel. Wij zijn als mensen die de aarde gestolen hebben. Maar de Heer vertrouwt zijn schepping toch opnieuw aan de mens toe. Hij legt alles in handen van dieven en helers. Om te beheren in zijn naam. Om van te genieten voor zijn aangezicht. Om te gebruiken in zijn dienst. Ongelooflijk eigenlijk als je erbij nadenkt. Dat is nu echt genade. Onverdiend en tegelijk heel royaal. Dat is de glans van Christus, die aan ons geld en goed te ontdekken is. Daarom zijn we blij, echt christelijk blij met alles wat we hebben en ontvangen. Je hoeft niet te leven, alsof je bezittingen je eigenlijk niets kunnen schelen. Zie er Gods zegen in en geniet ervan. Als mensen God niet danken voor alles wat ze hebben, dan zal alleen dat al tegen hen getuigen.

In Gods gebod zit ook blijde boodschap. In alle geboden blinkt ook het evangelie. Het gebod brengt ons bij Jezus Christus. God zegt: 'Steel niet.' Daarmee brengt de Heer strijd in je leven. Strijd tegen de hebzucht. Strijd tegen de afgod van het bezit, het geld, de rijkdom en de welvaart: de Mammon, zoals Jezus hem noemt. Dat is een heilzame strijd. Een strijd om uit de strikken van de dood te ontsnappen en om de poort naar het leven binnen te gaan. Als God strijd brengt in ons leven, dan doet Hij dat om ons te redden.

Het was vroeger niet anders dan nu. Mensen droomden van rijkdom, die een plotselinge schat hen zou brengen. Arme mensen droomden van de macht van het geld, waardoor ze onafhankelijk zouden zijn en alles zouden kunnen doen waar ze zin in hebben. Nog steeds dromen mensen van rijkdom. Wat zou ik niet doen, als ik meer geld had. Stel je voor, dat ik de jackpot van de postcodeloterij zou winnen. Mooie dromen. Maar ook: gevaarlijke dromen.

In de bijbel wordt indringend gewaarschuwd voor streven naar rijkdom. Wij houden meestal niet zo van waarschuwingen. Maar zelfs de Heer Jezus zegt het duidelijk: 'Waar je schat is, zal je hart zijn. Wanneer je vervuld bent van je leven hier en nu en je welvaart, dan houd je de reis naar de toekomst niet vol.' Er zijn mooie en prachtige dingen in deze wereld. Maar de duivel gebruikt ze om mensen af te houden van God en van het verlangen naar de schat in de hemel. Want rijkdom geeft geen vrede. Als een wens vervuld wordt staan de volgende drie al weer te springen. Het is moeilijker rijke mensen te winnen voor het hemels koninkrijk, dan arme mensen. Het mooiste bezit is zomaar het zwaarste blok aan het been. Er is een macht die mensen bindt aan geld en goed. De macht van de boze die uit is op onze ondergang.

'Steel niet.' Gods gebod brengt strijd. Strijd om je te redden van de macht van de duivel. De strijd die Jezus Christus voor ons heeft gevoerd. Eens kreeg hij het aanbod van de duivel: 'Kniel voor mij en je krijgt alles wat je maar hebben wilt.' Jezus liet zich niet verleiden. Hij was sterker. Daarmee verbrak Hij de macht van de zonde en de dood over ieder die aan Hem verbonden is. De afgoden verschrompelen bij het vuur van het kruis. Ook de Mammon. Zijn schatten voor hier en nu kunnen niet op tegen de eeuwige heerlijkheid van Christus. Aan Jezus ontleent een mens kracht om 'nee' te zeggen tegen verleidelijke aanbiedingen. Bij Jezus vindt een mens de rust om tevreden te zijn en de bereidheid om zelfs bezittingen op te geven als dat nodig is. Bij Jezus kan een mens terecht die in de valkuil van hebzucht en eigenbelang is gevallen of die verstrikt is geraakt in schulden en zwart geld. Bij Jezus durft een christen rustig te erkennen: 'Heer, ook ik heb gezondigd. Ook ik draag schuld aan armoede in de wereld.'

Zo opent God door zijn gebod een deur naar de toekomst. 'Steel niet'. Er klinkt een profetie in, naar de tijd dat geld en economie niet alles wegdrücken. De tijd waarin mensen rechtvaardig en wijs omgaan met hun eigen bezittingen en die van de ander. De tijd waarin we verlost zijn van dat opeten van elkaar, dan kennelijk ingebakken zit in onze wereld. De tijd ook, waarin ieder zijn eigen plekje en levensruimte heeft en met volle tevredenheid en passende uitdaging geniet van wat de Heer geeft. Steel niet! Jezus gaat het mogelijk maken. Een sociale, rechtvaardige en welvarende wereld gaat Hij brengen. Die profetie van het Koninkrijk klinkt door het gebod heen. God verbiedt het stelen op aarde. Dat wij elkaar ons plekje niet misgunnen en elkaar het brood niet roven.

'Steel niet.' Geld blinkt van Christus. De bijzondere glans van het evangelie. Van Gods genadig toevertrouwen. Van bevrijding van de Mammon. Van vergeving van materiele zonden. Van een profetie van een goede toekomst. Laat over je euro's het licht van de Bijbel vallen. En ontdek de glans van Christus. Geld blinkt!

Jouw geld is van God. Geld moet rollen.

Geld moet rollen. Dat zeggen mensen in de winkel. Dat zeggen handelaars op de beurs. Dat zeggen christenen ook als het gaat om christelijke besteding van geld en goed. Gods geld moet rollen in Gods wereld. Daarmee kom ik aan de praktische kant van het verhaal. Het achtste gebod raakt ons materiele leven. Geld en goed. Ik heb je meegenomen om jouw geld en jouw goed in het licht van God gaan zetten. Om daar de houding te leren die kind van God past. Maar nu moeten we wel weer terug naar de praktijk. Waaraan besteed ik als christen mijn euro's nu wel en niet?

God heeft alles te maken met geld en goed. Ook met de praktische beslissingen rond uitgaven en inkomsten. Dat laat zich niet vanaf de kansel regelen. Ik kan je niet vertellen of je hypotheek verantwoord was of niet, of je giften van het afgelopen jaar voldoende zijn of niet. Ik kan niet zeggen of de cadeau's te duur zijn, of dat je juist voor je kleren wel wat meer mag uitgeven. Ik hoop overigens, dat je hierover wel met elkaar kunt praten. Ook al is dat soms best lastig. Maar er is genoeg ervaring en deskundigheid in de gemeente. Ook als er financiële zorgen of grote schulden zijn. Niet voor niets heeft de Heer ons geplaatst in een gemeenschap. Maar hier vanaf de kansel kan ik u wel iets laten zien van de sfeer waarin de bijbel spreekt over de besteding van geld.

De Bijbel leert ons bescheidenheid. De rijke wordt aangepakt in zijn trots. De arme wordt aangesproken op zijn verantwoordelijkheid. Met weinig tevreden zijn kan best gepaard gaan met een eerlijk streven naar meer. Het ligt zo snel op de loer, dat je toch dingen koopt, omdat een ander het ook heeft. En dat je graag je nieuwste aanwinsten showt. Maar besef hoe geld en goed stinken van de zonde van de mens en het onrecht in de mensenwereld. Christus leerde ons bidden om het dagelijks brood om te kunnen leven. Zeker mag je andere wensen aan de Heer voorleggen. Maar begin bij het nodige!

De Bijbel leert ons vrijgevigheid. Geven is beter dan nemen. Zelf geeft God daarvan het bewijs door voordurend zichzelf te geven en ons te zegenen. Vooral in de Heer Jezus, die niets nam, maar alles gaf. Geven leer je door op te zien naar de Heer Jezus Christus. Jezelf geven aan Hem en aan zijn broeders en zusters. Geven van wat je hebt, vanuit nieuwe dankbaarheid. Omdat je beseft hoe het geld blinkt van Gods genade. We leven niet onder de plicht alles weg te moeten geven. We leven wel in de ruimte van de Geest, die ons vrijwillig leert geven. Iets wat je ook je kinderen moet leren. Weet je nog hoe blij David daarmee was? 'Heer, iedereen heeft dit kapitaal voor de tempelbouw vrijwillig gegeven. Heer, houd deze mentaliteit alstublieft in stand.'

De Bijbel leert ons dienstbaarheid. Wie gered is van de Mammon, bevrijdt uit de strikken van hebzucht en rijkdom, die krijgt ruimte om God en mensen te dienen. Dan heb je ook de ruimte om je eigen bestedingspatroon in te schakelen in de plannen van God. Heel je leven en werken krijgt dan een ander kader. Je geniet dubbel van wat je voor jezelf gebruikt. En je geniet van het doen van goede dingen met je geld en goed. Goede dingen: ten bate van anderen, ten bate van Gods Koninkrijk. Dienen omdat je rijk bent in God. Geld moet rollen. Laat Gods geld rollen over Gods wereld voor Gods zaak! En je zult ervoor gezegend worden.

Amen